

Predmet C-67/24 [Amozov]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

29. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski rajonen sad (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

16. siječnja 2024.

Tužitelj:

R. K.

Tuženici

K. Ch.

D. K.

E. K.

RJEŠENJE

br. 20113271

Sofija, 16. siječnja 2024.

SOFIJSKI RAJONEN SAD (Općinski sud u Sofiji, Bugarska), [...] [omissis]

[...] [omissis]

na temelju ispitivanja građanskog predmeta br. 22941/2020 i uzimajući u obzir sljedeće:

- 1 Na postupak se primjenjuje članak 267. stavak 1. UFEU-a.

ⁱ Naziv ovog predmeta izmišljen je i ne odgovara stvarnom imenu stranke u postupku.

- 2 Riječ je o tumačenju uvodne izjave 15. u vezi s člankom 3. točkama (a) i (d) te člankom 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (SL 2009., L 7, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 5., str. 138. i ispravak SL 2013., L 281, str. 29.).

STRANKE U GLAVNOM POSTUPKU:

3 1. Tužitelj:

- 4 Tužitelj je [R. K.], [...] [*omissis*] Sofija [...] [*omissis*]
5 [...] [*omissis*] [zastupanje]

6 2. Tuženici:

- 7 Tuženici su:
8 [K. Ch.], [...] [*omissis*] Kanada
9 [D. K.], [...] [*omissis*] Kanada
10 [E. K.], [...] [*omissis*] Kanada
11 [...] [*omissis*] [zastupanje]

ZAHTJEVI STRANAKA:

- 12 Predmet glavnog postupka je zahtjev [R. K.-a] protiv osoba [K. Ch.], [D. K.] i [E. K.] za izmjenu iznosa uzdržavanja određenih sudskom odlukom.
13 Odlukom Vrhovnog suda pokrajine Québec, Odjela za obiteljsko pravo okruga Trebon, tužitelju je naloženo plaćanje uzdržavanja djece [D. K.] i [E. K.] u mjesečnom iznosu od po 613,75 kanadskih dolara (CAD) te uzdržavanja bračnog druga [K. Ch.] u iznosu od 2727,50 CAD.
14 Traži izmjenu dosuđenih iznosa uzdržavanja smanjenjem uzdržavanja za osobu [D. K.] sa 613,75 CAD na 180 bugarskih leva (BGN) te prestanak [plaćanja uzdržavanja] za osobe [E. K.] i [K. Ch.].

NACIONALNO PRAVO:

- 15 **1. Graždanski procesualen kodeks** (Zakonik o građanskom postupku) [...] [*omissis*], u daljnjem tekstu: GPK:
16 **„Žalba**

Članak 274. stavak 1. Žalbe protiv rješenja suda dopuštene su

1. ako se rješenjem okončava postupak i
2. u slučajevima izričito predviđenima zakonom.

17 Ispitivanje i odluka o žalbi

Članak 278. [...] [*omissis*]

(2) Ako sud ukine pobijano rješenje, sâm odlučuje o meritumu. Dopusšteno je izvoditi dokaze ako sud to smatra potrebnim.

(3) Odluka o žalbi obvezujuća je za niži sud. [...]”

18 2. Zakon o osobnim i obiteljskim odnosima [...] [*omissis*]

19 „[...] [*omissis*]

20 2. Navršavanjem dobi od 18 godina postaje se punoljetan, a time u potpunosti sposoban biti nositelj prava i obveza.

21 3. Osobe mlađe od 14 godina poslovno su nesposobne.”

22 3. Obiteljski zakonik [...] [*omissis*]:

Poglavlje 10.

UZDRŽAVANJE

23 „Pravo na uzdržavanje

Članak 139. Pravo na uzdržavanje ima osoba koja je nesposobna za rad i koja se ne može uzdržavati iz svoje imovine.

24 Redoslijed više obveznika

Članak 140. (1) Uzdržavane osobe mogu sljedećim redoslijedom ostvarivati svoje zahtjeve prema:

1. djeci i bračnim drugovima;
2. roditeljima;
3. bivšim bračnim drugovima;
4. unucima i praunucima;
5. braći i sestrama;

6. bakama i djedovima te srođnicima u uspravnoj liniji.

[...] [*omissis*]

25 Redoslijed više uzdržanih osoba

Članak 141. Ako postoji više uzdržanih osoba, obveznik uzdržavanja dužan je sljedećim redoslijedom plaćati uzdržavanje:

1. djeci i bračnim drugovima;
2. roditeljima;
3. bivšim bračnim drugovima;
4. unucima i praunucima;
5. braći i sestrama;
6. bakama i djedovima te srođnicima u uspravnoj liniji.

26 Iznos uzdržavanja

Članak 142 (1) Iznos uzdržavanja koje se dodjeljuje određuje se u skladu s potrebama uzdržavane osobe i mogućnostima obveznika uzdržavanja.

(2) Minimalni iznos uzdržavanja djeteta jednak je četvrtini iznosa zakonske minimalne plaće.

27 Uzdržavanje maloljetnika

Članak 143. Svaki roditelj dužan je, u skladu sa svojim mogućnostima i imovinskim stanjem, osigurati životne uvjete potrebne za razvoj djeteta.

(2) Roditelji su dužni uzdržavati svoju maloljetnu djecu, neovisno o tome jesu li sposobni za rad i mogu li se uzdržavati iz svoje imovine.

(3) Roditelji imaju obvezu uzdržavanja i ako je dijete smješteno izvan obitelji.

(4) [...] [*omissis*] [dodatno uzdržavanje zbog posebnih potreba djeteta]

28 Uzdržavanje punoljetne djece koja se školuju

Članak 144. Roditelji su dužni uzdržavati svoju punoljetnu djecu koja se uredno i redovno školuju u srednjoj školi do navršene dobi od 20 godina te polaze visokoškolsku ustanovu do navršene dobi od 25 godina, pod uvjetom da se ona ne mogu sama uzdržavati svojom profesionalnom djelatnošću ili iz svoje imovine i da roditelji bez posebnih poteškoća mogu osigurati njihovo uzdržavanje.

29 Uzdržavanje bivšeg bračnog druga

Članak 145. (1) Pravo na uzdržavanje ima bračni drug koji nije kriv za razvod braka.

(2) Uzdržavanje se plaća najviše tri godine nakon razvoda braka, osim ako se stranke sporazumiju o duljem trajanju. Sud može produljiti trajanje uzdržavanje ako se uzdržavana osoba nalazi u osobito teškoj situaciji, a obveznik uzdržavanja može osigurati uzdržavanje bez posebnih poteškoća.

(3) Pravo bivšeg bračnog druga na uzdržavanje prestaje kada sklopi novi brak.

30 Uzdržavanje plaćanjem novčane naknade

Članak 146. (1) Novčana naknada plaća se mjesečno. U slučaju kašnjenja s plaćanjem duguju se zakonske zatezne kamate.

[...] [*omissis*]

31 Odricanje od prava na uzdržavanje

Članak 147. Ništetno je odricanje od prava na buduće uzdržavanje.

32 Zabrana prijeloja

Članak 148. Zabranjen je prijeloj s potraživanjem na temelju uzdržavanja.

33 Naknada za neplaćeno uzdržavanje

Članak 149. Uzdržavana osoba može zahtijevati uzdržavanje za razdoblje od najviše godinu dana prije podnošenja tužbe.

34 Izmjena i ukidanje obveze uzdržavanja

Članak 150. Utvrđeno uzdržavanje ili dodatne naknade mogu se u slučaju promijenjenih okolnosti izmijeniti ili ukinuti.

35 [...] [*omissis*] [članak 151., prestanak prava na uzdržavanje]

[...] [*omissis*]"

36 4. Kodeks na međunarodnoto častno pravo (Zakonik o međunarodnom privatnom pravu, u daljnjem tekstu: KMChP) [...] [*omissis*]

37 „Opća nadležnost

Članak 4.(1) Bugarski sudovi i druga bugarska tijela imaju međunarodnu nadležnost ako

1. tuženik ima svoje uobičajeno boravište, registrirano sjedište ili mjesto svoje stvarne uprave u Republici Bugarskoj;

2. je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin ili pravna osoba osnovana u skladu s bugarskim pravom.

38 Nadležnost u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja

Članak 11. Bugarski sudovi nadležni su u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja, osim u slučajevima iz članka 4. stavka 1., čak i ako uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište u Bugarskoj.

39 Isključiva nadležnost

Članak 22. Međunarodna nadležnost bugarskih i drugih bugarskih tijela isključiva je samo ako je to izričito predviđeno.

40 Prešutno određivanje nadležnosti bugarskih sudova

41 **Članak 24.** [...] [*omissis*] Ako su bugarski sudovi nadležni prema sporazumu u skladu s člankom 23. stavkom 1., ona se može odrediti i bez takvog sporazuma ako ju tuženik prizna izričito u roku za odgovor na tužbu ili prešutno svojim upuštanjem u postupak o meritumu.

42 Nadležnost u slučaju promijenjenih okolnosti

Članak 27. (1) Ako je u trenutku pokretanja postupka određena međunarodna nadležnost, ona i dalje postoji čak i ako tijekom postupka za nju više nisu ispunjeni uvjeti.

(2) Ako u trenutku pokretanja postupka ne postoji međunarodna nadležnost, ona se određuje ako se tijekom postupka za nju ispune uvjeti.”

43 Nacionalna sudska praksa

44 **5.1. Presuda Vrhovnog kasacionenog sada (Vrhovni kasacijski sud, Bugarska; u daljnjem tekstu: VKS) br. 131 od 1. lipnja 2015.** [...] [*omissis*], kojom je odlučeno o zahtjevu za smanjenje uzdržavanja koje je dosudio Vrhovni sud države K. u Sjedinjenim Američkim Državama, na kojem se temeljila odluka protiv koje je podnesena žalba VKS-u.

45 Sofijski gradski sad (Sofijski gradski sud, Bugarska) u pobijanoj je odluci utvrdio da je nadležan za odlučivanje o zahtjevu (na temelju članka 4. stavka 1. točke 2. KMChP-a s obzirom na to da je zahtjev podnesen prije stupanja na snagu Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009), smatrao je da se primjenjuje bugarsko pravo (članak 87. stavak 2. KMChP-a) i odbio zahtjev kao neosnovan. Tužitelj, otac tuženice rođene 28. siječnja 1996., živio je sa svojom obitelji u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je njegova kći nakon razvoda ostala živjeti s majkom i nastavila se školovati. Prestao je raditi 2007. i vratio se u Bugarsku. Odlukom [Sofijskog gradskog suda] [...] [*omissis*] [...] [*omissis*] odluka Vrhovnog suda države K. [...] [*omissis*] o obvezi uzdržavanja priznata je i proglašena izvršivom u dijelu u kojem

se njome osobu A. E. K. obvezuje da svojem maloljetnom djetetu M. A. K., s prebivalištem u [...] [omissis], u Sjedinjenim Američkim Državama, plaća mjesečni iznos uzdržavanja od 1309 američkih dolara, počevši od 1. rujna 2007. Taj je sud odbio izmijeniti iznos dosuđenog iznosa uzdržavanja zbog toga što je ono bilo utvrđeno na temelju potrebnih sredstava za uzdržavanje djeteta, uzimajući u obzir okolnosti u državi u kojoj je dijete živjelo sa svojim roditeljima i u kojoj je ostalo živjeti nakon razvoda, pa je uzdržavanje trebalo odrediti s obzirom na te okolnosti. Okolnost da tužitelj ima drugo maloljetno dijete (rođeno 3. rujna 2012.) ne treba prema njegovu mišljenju podrobnije razmatrati jer trenutačno nije dužan uzdržavati dijete M., koje je u međuvremenu postalo punoljetno. S druge strane, presudio je da je tužitelj dobrovoljno napustio svoj dobro plaćeni posao u Sjedinjenim Američkim Državama te da je nakon povratka u Bugarsku mogao plaćati dugovano uzdržavanje, da je nekoliko puta promijenio posao i dobro zarađivao s obzirom na okolnosti u zemlji te da je primao velike naknade na temelju prestanka ugovora o radu i plaće kao i da je 2010. prodao svoju nekretninu. Također je istaknuto da su u skladu s člankom 143. stavkom 2. GPK-a roditelji dužni u potpunosti uzdržavati svoju maloljetnu djecu, neovisno o tome jesu li sâmi roditelji sposobni raditi ili se mogu uzdržavati iz svoje imovine, te da se promjena iznosa uzdržavanja ne može opravdati smanjenjem prihoda roditelja koji ima obvezu uzdržavanja roditelja ili činjenicom da se zaposlio na radnom mjestu koje ne odgovara njegovim kvalifikacijama ako je time onemogućeno ostvarivanje prava djeteta na uzdržavanje.

- 46 Ta odluka dostupna je na internetu na sljedećoj poveznici: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>.
- 47 **5.2. Presudom VKS-a br. 301 od 7. listopada 2013.** [...] [omissis] odlučeno je da je pobijana odluka o žalbi nedopuštena jer je brak između tužitelja A. B. A.-a i R. D. G. razveden u prvostupanjskom postupku odlukom suda Kraljevine Španjolske od 3. ožujka 2006. [...] [omissis], pa je tužitelj bio dužan plaćati mjesečni iznos uzdržavanja svoje maloljetne kćeri (tuženici A. B. D.) od 250 eura. U trenutku donošenja sudske odluke i tužitelj i tuženica imali su uobičajeno boravište na području Španjolske, države članice u smislu Uredbe (EZ) br. 4/2009. Okražen sad Targovište (Okružni sud u Targovištu, Bugarska) rješenjem br. 35/9.12.2008. [...] [omissis] proglasio je odluku španjolskog suda izvršivom na bugarskom državnom području. U to vrijeme tužitelj je svoje uobičajeno boravište premjestio u Bugarsku, svoje mogućnosti zarade višestruko ograničio i nije mogao plaćati uzdržavanje u iznosu koji je odredio španjolski sud. Od bugarskog suda stoga se tražilo da smanji iznos uzdržavanja koji je tužitelj morao plaćati svojoj maloljetnoj kćeri s 250 na 80 BGN.
- 48 VKS je u svojem obrazloženju naveo da iz argumentacije i tužbenih zahtjeva proizlazi da bugarski sud nije nadležan za odlučivanje o zahtjevu na temelju članka 8. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 4/2009. Ocijenio je da, ako je sud druge države članice utvrdio određeni iznos uzdržavanja, a uzdržavana osoba nije promijenila svoje uobičajeno boravište, obveznik uzdržavanja ne može od suda

druge države članice zahtijevati izmjenu te odluke. Smatrao je da je to moguće samo u iznimnim slučajevima iz članka 8. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 4/2009, koji ne uključuju promjenu uobičajenog boravišta obveznika uzdržavanja (u predmetnom slučaju tužitelja). Naveo je da je zakonski zastupnik tuženice već u odgovoru na tužbu istaknuo nenadležnost bugarskog suda s obzirom na to da tuženica ima uobičajeno boravište u Kraljevini Španjolskoj. Napomenuo je da ta činjenica proizlazi već iz spisa i da nije među strankama nije sporna. Napomenuo je da se nije tvrdilo niti je utvrđeno da postoje okolnosti koje potkrepljuju primjenu neke od iznimki iz članka 8. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 4/2009, tako da je bugarski sud trebao po službenoj dužnosti utvrditi i proglasiti svoju nenadležnost. Ocijenio je da je, budući da to nije učinio, nego odlučio o meritumu, taj sud donio nedopuštenu odluku, što predstavlja kasacijski razlog u smislu članka 281. točke 2. GPK-a. Stoga je presudio da odluku treba ukinuti i obustaviti izvršenje koje se na njoj temelji, a da se tuženici moraju nadoknaditi troškovi postupka.

49 Ta odluka dostupna je na internetskoj stranici Vrhovenog kasacionog sada (Vrhovni kasacijski sud): <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>.

50 5.3. Presuda VKS-a br. 313 od 10. rujna 2012. [...] [omissis]

U skladu s presudom VKS-a br. 280 od 28. rujna 2011. [...] [omissis], potrebe uzdržavane osobe određuju se s obzirom na njezine uobičajene životne uvjete, uzimajući u obzir njezinu dob, obrazovanje i druge relevantne okolnosti pojedinačnog slučaja, dok se sposobnost obveznika uzdržavanja da plaća uzdržavanje određuje s obzirom na njegove prihode, imovinu i kvalifikaciju. Maloljetnu djecu uzdržavaju oba roditelja u skladu sa svojim mogućnostima plaćanja i uzimajući u obzir skrb roditelja kod kojeg dijete stanuje o djetetu.

Ta odluka dostupna je na internetskoj stranici Vrhovenog kasacionog sada (Vrhovni kasacijski sud): <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>.

51 ČINJENIČNO STANJE:

52 Glavni postupak pred sudom koji je uputio zahtjev u biti se odnosi na zahtjev [R. K.-a] protiv njegove bivše supruge [K. Ch.], njegove kćeri [D. K.] i njegova sina [E. K.-a] za izmjenu iznosa uzdržavanja određenih sudskom odlukom.

53 Tužitelj je bugarski državljanin te mu je odlukom Vrhovnog suda pokrajine Québec, Odjela za obiteljsko pravo okruga Trebon, naloženo plaćanje uzdržavanja djece [D. K.] i [E. K.], koja su tada bila maloljetna, u mjesečnom iznosu od po 613,75 kanadskih dolara (CAD) te uzdržavanja bivše supruge, kanadske državljanke, u iznosu od 2727,50 CAD. Odluka je postala pravomoćna.

54 Tužitelj tvrdi da je uzdržavanje utvrđeno odlukom kojom je razveden brak između [R. K.-a] i [K. Ch.] i uređeno pitanje skrbiništva i uzdržavanja djece. Navodi da u trenutku podnošenja tužbe ima boravište u Republici Bugarskoj, u Sofiji.

- 55 Tvrdi da je njegov sin [E. K.] punoljetan, ali da mu zbog te odluke mora i dalje plaćati uzdržavanje.
- 56 Napominje da je od kraja 2018. nezaposlen i da nema pokretnu ni nepokretnu imovinu. Ističe da je u Kanadi zatražio otvaranje stečajnog postupka i da je potvrdom o otpisu dugova, koju je izdao [...] [omissis] stečajni upravitelj, proglašen nesolventnim 21. lipnja 2018. Napustio je Kanadu 2019 i preselio se u Sofiju.
- 57 Ovo sudsko vijeće pokušalo je putem pravne pomoći tuženicima u Kanadi dostaviti sudska pismena na adresi navedenoj u tužbi, ali ondje nisu pronađeni. Stoga je pozvalo tuženike stavljanjem obavijesti na njihovu prijavljenu adresu u Bugarskoj te im je odredilo skrbnika u postupku.
- 58 U odgovoru posebnog skrbnika na tužbu istaknuta je nenadležnost bugarskog suda za odlučivanje o zahtjevima. Prigovor se temelji na tome da tuženici nemaju uobičajeno boravište u Republici Bugarskoj.
- 59 Ovo sudsko vijeće je rješenjem br. 20082014/6.3.2023 obustavilo postupak zbog nenadležnosti bugarskog suda. U obrazloženju rješenja upućuje se na uvodnu izjavu 15. Uredbe Vijeća br. 4/2009: „Kako bi se zaštitili interesi uzdržavanih osoba i promicala odgovarajuća sudska zaštita u Europskoj uniji, trebalo bi prilagoditi propise o nadležnosti koji proizlaze iz Uredbe (EZ) br. 44/2001. Činjenica da je uobičajeno boravište tužene stranke u trećoj državi ne bi više trebala biti razlogom neprimjenjivanja pravila Zajednice o nadležnosti i više ne bi trebalo biti upućivanja na nacionalno pravo. Ovom bi Uredbom trebalo stoga odrediti u kojem slučaju može sud koje države članice imati supsidijarnu nadležnost.” U rješenju se navodi da ta uredba ima opću primjenu i da se primjenjuje na treće zemlje kao što je Kanada.
- 60 Tužitelj je Gradskom sudu u Sofiji podnio žalbu protiv tog rješenja o obustavi zahtijevajući njegovo ukidanje. Tuženici u svojem odgovoru na žalbu smatraju da je pobijano rješenje zakonito i slažu se s obrazloženjem ovog suda.
- 61 Rješenjem br. 9114/1.8.2023. [...] [omissis] ukinuto je rješenje Općinskog suda u Sofiji i predmet je vraćen na ponovno suđenje. Općinski sud u Sofiji naveo je da su tuženici, to jest tužiteljeva djeca, bugarski državljani s prebivalištem u Kanadi.
- 62 Istaknuo je da se, budući da Kanada nije članica Europske unije, ne primjenjuju pravila o razgraničenju nadležnosti iz članka 3. i sljedećih članaka Uredbe (EZ) br. 4/2009 (u rješenju je pogrešno naveden članak 4. Uredbe). Usto, napomenuo je da se uvodna izjava 15. te uredbe odnosi na mogućnost „uzdržavanih osoba” da ostvare svoja prava na uzdržavanje čak i ako „tuženik” ima uobičajeno boravište u trećoj državi, tako da se ta uvodna izjava ne odnosi na prava obveznika uzdržavanja, nego na prava uzdržavanih osoba. Ocijenio je da stoga treba primijeniti definiciju pojma „uzdržavana osoba” iz članka 2. točke 10. Uredbe, prema kojoj je uzdržavana osoba „svaka fizička osoba koja ima pravo na uzdržavanje ili se na to pravo poziva” (također argument iz presude donesene u

predmetu C-501/20, M P A). Naveo je da je uvodna izjava 15. te uredbe izravno povezana s njezinim člankom 6., koji se odnosi na supsidijarnu nadležnost države članice, a ne s člankom 3., koji nije primjenjiv u cijelosti jer se njime međusobno razgraničavaju nadležnosti država članica.

- 63 Smatrao je da se zbog prethodno navedenih razloga pravo Unije ne primjenjuje na tužiteljevu bivšu suprugu, koja je kanadska državljanka.
- 64 Istaknuo je da eventualna pravila koja proizlaze iz međunarodnih ugovora nisu primjenjiva na pravne odnose između stranaka u postupku jer se ne čini da su obje države sklopile ugovor u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja.
- 65 Stoga, nadležnost za rješavanje predmeta treba prema njegovu mišljenju utvrditi u skladu s odredbama Zakonika o međunarodnom privatnom pravu Republike Bugarske. Pojašnjava da je na temelju članka 11. u vezi s člankom 4. stavkom 1. točkom 2. KMChP-a bugarski sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu bugarskog državljanina, poput onog o kojem je riječ u ovom predmetu.
- 66 Sud koji je uputio zahtjev ne slaže se sa stajalištem iznesenim u rješenju Gradskog suda u Sofiji. Dvoji o tome je li odluka o sporu na temelju obvezujućih utvrđenja žalbenog suda u suprotnosti s odredbama prava Unije, osobito Uredbom br. 4/2009, o međunarodnoj nadležnosti.
- 67 U skladu s tablicom za primjenu Haške konvencije o tražbinama za uzdržavanje (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) iz 2007., ta se konvencija ne primjenjuje na kanadsku pokrajinu Québec. Konvencija će se od 1. 2. 2024. primjenjivati na pokrajinu Ontario, u kojoj tuženici imaju svoju adresu (ali nije jasno imaju li i tamo uobičajeno boravište).
- 68 POVEZANOST S PRAVOM UNIJE, POTREBA ZA TUMAČENJEM:**
- 69 Treba napomenuti da je u predmetnom slučaju riječ o građanskopravnom postupku s međunarodnim elementom, pri čemu su tuženici kanadski državljani, a tužiteljeva djeca usto imaju bugarsko državljanstvo.
- 70 Ovo sudsko vijeće postavlja više pitanja o svojoj nadležnosti u tim predmetima, i to, kao prvo, je li žalbeni sud uvodnu izjavu 15. Uredbe pravilno smatrao razlogom za isključenje primjene Uredbe u odnosu između osoba koje borave na području države članice Unije i osoba koje u njoj ne borave. Valja uzeti u obzir to da bi Uredba trebala imati opću primjenu koja ne ovisi o tome je li riječ o državljanima trećih zemalja i da bi se stoga trebala smatrati primjenjivom. Stoga valja ispitati može li se nadležnost bugarskog suda odrediti na temelju članka 6. Uredbe br. 4/2009 ako je jedna od stranaka državljanin države koja nije članica Europske unije, a uzdržavana osoba državljanin treće zemlje.
- 71 S obzirom na razmatranja žalbenog suda valja također pojasniti treba li pojam „zahtjevi za uzdržavanje”, koji je odlučujući za određivanje materijalnog područja primjene Uredbe, tumačiti na način da također uključuje zahtjeve za izmjenu

iznosa uzdržavanja njihovim smanjenjem. Dvojbe u tom pogledu proizlaze iz cilja Uredbe, izloženog u njezinim uvodnim izjavama 9. do 11., da se zaštite uzdržavane osobe, a ne obveznici uzdržavanja. Stoga Uredbu treba tumačiti u tom smislu, kao što to proizlazi iz točaka 25. do 27. presude od 18. prosinca 2014. u spojenim predmetima C-400/13 i C-408/13, Sanders. Stoga se postavlja pitanje primjenjuju li se, osim članka 8. Uredbe, njezina pravila o nadležnosti na postupke u kojima se zahtijeva smanjenje utvrđenog iznosa uzdržavanja, uzimajući u obzir i okolnost da nije riječ samo o interesima obveznika uzdržavanja, nego i o interesima uzdržavanih osoba. Ako se odredbe te uredbe ne bi trebale primjenjivati, mogla bi se primijeniti nacionalna pravila o nadležnosti, koja obvezniku uzdržavanja pružaju znatno veću mogućnost izbora u pogledu mjesta pokretanja postupka, čime bi se otežala obrana ranjivih uzdržavanih osoba.

- 72 Što se tiče primjene članka 8. stavka 1. Uredbe, kojim se zabranjuje podnošenje tužbi za izmjenu iznosa uzdržavanja u državama koje nisu države uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, ovo sudsko vijeće smatra da se ta odredba trenutačno ne može primijeniti jer Kanada do 1. veljače 2024. nije stranka Haške konvencije iz 2007. Nakon tog datuma Konvencija se u svakom slučaju neće primjenjivati na provinciju Québec, a u predmetnom slučaju sudu je vrlo otežano utvrditi (s obzirom na to da mu nije poznata trenutačna adresa tuženikâ u Kanadi) nalazi li se uobičajeno boravište uzdržavanih osoba u pokrajini Québec ili pokrajini Ontario, na koju će se primjenjivati Konvencija. U svakom slučaju, pristupanje određenih kanadskih pokrajina Haškoj konvenciji iz 2007. ne utječe na prethodna pitanja jer je sud koji je uputio zahtjev za rješavanje spora trenutačno vezan utvrđenjima Gradskog suda u Sofiji i jer, prema mišljenju tog suda, Uredba uopće nije primjenjiva na predmete koji uključuju kanadske državljane.
- 73 Osim toga, ako bi se Uredba primjenjivala na zahtjeve za smanjenje iznosa za uzdržavanje, trebalo bi utvrditi primjenjuje li se supsidijarna nadležnost na temelju članka 6. i kada dva tuženika imaju i državljanstvo koje nije zajedničko. Čini se da se člankom 6. nastoji odrediti nadležnost koja se temelji na zajedničkom državljanstvu stranaka kao jedina moguća poveznica u slučaju da ne postoji drugi sud Unije ili pridružene države koji može odlučiti o tužbi, pri čemu se pak nastoji omogućiti uzdržavanim osobama da svoja prava ostvaruju pred sudom koji o tome djelotvorno može odlučivati. Međutim, u slučajevima u kojima uzdržavana osoba živi izvan Unije i u kojima se zahtjev ne odnosi na priznavanje prava na uzdržavanje, nego na njegovu izmjenu smanjenjem, zajedničko državljanstvo očito nije prednost, nego nedostatak, pa se uzdržavana osoba, iako nije usko povezana s državom svojeg drugog državljanstva, mora protiv tog zahtjeva braniti pred sudom u toj državi. U tom se pogledu čini da se razmatranjima iznesenima u točkama 30. i 45. presude od 5. rujna 2019. u predmetu C-468/18, R protiv P, ne štiti ranjiva uzdržavana osoba, tako da valja ispitati odnosi li se pojam „zajedničko državljanstvo” u smislu članka 6. Uredbe na potpuno identična državljanstva uzdržavane osobe i obveznika uzdržavanja ili se ta odredba također može primijeniti u slučaju više različitih državljanstva, ovisno o strankama.

74 Konačno, valja ispitati može li se zahtjev za smanjenje iznosa uzdržavanja podnijeti u skladu s pravilima o nadležnosti na temelju forum necessitatis iz članka 7. Uredbe. U skladu s uvodnom izjavom 16. Uredbe (EZ) br. 4/2009, ta se odredba primjenjuje ako se pred sudom koji bi bio nadležan na temelju drugih propisa o nadležnosti ne može pokrenuti postupak ili ako bi od podnositelja zahtjeva bilo neopravdano očekivati da pokrene ili vodi postupak pred tim sudom, što podrazumijeva postojanje „izvanrednih okolnosti”. Stoga se postavlja pitanje nije li cilj, naprotiv, rasteretiti samo uzdržavane osobe, ali ne i obveznike uzdržavanja, u pogledu kojih se čini da ne mogu postojati izvanredne okolnosti koje zahtijevaju uzdržavanje kao sredstvo za osiguranje njihove egzistencije. Važno je napomenuti da takva nadležnost nije sadržana ni u jednoj od drugih uredbi kojima se uređuje međunarodna nadležnost u građanskim ili trgovačkim stvarima.

75 STAJALIŠTE SUDA KOJI JE UPUTIO ZAHTEJEV

76 Ovo sudsko vijeće smatra da bugarski sud nije nadležan za odlučivanje u ovom predmetu zbog sljedećih razloga:

77 Tužitelj, koji je bugarski državljanin, podnio je zahtjev za smanjenje ili prestanak prava na uzdržavanje na koje je obvezan odlukom Vrhovnog suda u Québecu, Kanada. Dvoje tuženika, njegova djeca, imaju bugarsko i kanadsko državljanstvo, ali imaju uobičajeno boravište u Kanadi. U interesu je uzdržavanih osoba da se predmet riješi ondje gdje imaju uobičajeno boravište, ali trenutačno nije jasno primjenjuje li se članak 8. Uredbe, kojim se predviđaju iznimke u tom pogledu, te je žalbeni sud usvojio obvezujuća suprotna utvrđenja. U tom je kontekstu uzdržavana osoba osoba koja ima pravo na uzdržavanje i stoga je slabija stranka u postupku. U trenutku podnošenja zahtjeva stranka u postupku bila je maloljetna. U interesu djeteta postupak se mora provesti u državi u kojoj ima svoje uobičajeno boravište.

78 Nadležnost bugarskih sudova u odnosu na bivšu suprugu, koja je kanadska državljanica, ne može se prema mišljenju ovog sudskog vijeća odrediti na temelju kriterija iz Uredbe (EZ) br. 4/2009.

79 Okolnost da je tužitelj obveznik uzdržavanja ne može isključiti nadležnost na temelju Uredbe u prilog nacionalnog prava, osobito odredbi KMChP-a, kao što je to istaknuo Gradski sud u Sofiji u svojem rješenju kojim je sudu koji je uputio zahtjev naložio da odluči o sporu jer je nadležan za sva tri tuženika. Uredbom se u potpunosti zamjenjuju pravila KMChP-a o nadležnosti u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja i prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev to je ujednačavanje nužno i važno za zaštitu uzdržavanih osoba.

Slijedom navedenog, Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji)

RIJEŠIO JE:

U skladu s člankom 267. UFEU-a, **Sudu Europske unije** upućuje se zahtjev za prethodnu odluku koji se odnosi na sljedeća **PRETHODNA PITANJA**:

1. Treba li uvodnu izjavu 15. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja tumačiti na način da joj se

ne protivi nacionalna sudska praksa na temelju koje se međunarodna nadležnost sudova za odlučivanje o zahtjevima za uzdržavanje osoba koje imaju uobičajeno boravište u trećoj državi (u predmetnom slučaju Kanadi) određuje na temelju nacionalnog prava, a ne Uredbe?

2. Treba li članke 3. i 8. Uredbe (EZ) br. 4/2009 tumačiti na način da im se

ne protivi nacionalna sudska praksa prema kojoj pojam „zahtjev za uzdržavanje” ne uključuje zahtjev za smanjenje iznosa uzdržavanja i da se članci 3. do 6. Uredbe primjenjuju samo na zahtjeve za dodjeljivanje uzdržavanja?

3. Treba li članak 6. Uredbe (EZ) br. 4/2009 tumačiti na način da pojam „zajedničko državljanstvo” obuhvaća i slučajeve u kojima jedna ili više stranaka imaju dvojno državljanstvo ili obuhvaća samo slučajeve potpuno istovjetnog državljanstva?

4. Treba li članak 7. Uredbe (EZ) br. 4/2009 tumačiti na način da mu se

ne protivi priznavanje „iznimnog slučaja” ako obveznik uzdržavanja podnese zahtjev za smanjenje iznosa uzdržavanja, a uzdržavana osoba nema uobičajeno boravište u trećoj državi i osim svojeg državljanstva nije na drugi način povezana s Europskom unijom?

[...] [omissis]

[...] [omissis] [postupak]